

כאשר בכפר חב"ד ירגישו כולם שהימים לנסוע לרבי,

ירגישו בבני-ברק שהימים לבוא לכפר חב"ד...

בבואנו מיום-הכיפורים אביא הפעם סיפור ששמעתי באחת ההתוועדויות:

כאשר נתקבל הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב להיות הרב המקומי בעירו, היו כמה וכמה מן העשירים ותקיפי הקהל שלא ראו זאת בעין יפה. אמנם גדולתו וקדושתו של הצדיק היו מפורסמים בכל העיר ובכל המדינה, כך שההתנגדות לא יכלה להיות גלויה, אבל בכל זאת הפריעה להם מאוד העובדה שהצדיק נמנה על ה"כת" (כך כינו אז את החסידים). מלבד זאת קרה לפעמים ואורחותיו והנהגתו בקודש של הצדיק נראו להם משונים ומוזרים.

לתפילת "כל נדרי" הפותחת את ליל יום-הכיפורים היה הצדיק נוהג לעבור בעצמו לפני התיבה כשליח הציבור, ולהתפלל בהתלהבות גדולה. הוא נהג להגיע לבית-הכנסת הגדול של העיר בשעה מוקדמת יותר, כשהוא לבוש בקיטל ועטוף בטלית, כנהוג, לאמירת תהילים שלפני "כל נדרי".

ב"מערב" של בית הכנסת עמדו בדרך כלל יהודים פשוטים מאוד, בני הכפרים שבסביבה. אותם יהודים דרו בכפרים הסמוכים והתפרנסו בריווח מן ה"קרעטשמע" (בתי המלון שעמדו על הדרך) ובתי-המרוח שהיו חוכרים מן הפריצים. באותם כפרים לא הייתה בדרך כלל קהילה יהודית – לא רב, לא שוחט, לא בית כנסת, לא מניין, לא מקוה ולא שום דבר יהודי – כך שבמשך כל השנה היו אותם יהודים מנותקים מכל מגע עם החיים היהודיים. רק בימים הנוראים, ראש-השנה ויום-הכיפורים, היו הללו באים

עם הרב לוי יצחק גינזבורג משפיע בשיבת תות"ל המרכזית – כפר חב"ד

לעיר הגדולה כדי להתפלל עם אחיהם היהודים.

חלק מאותם יהודים החזיקו בבתיהם "מלמדים" שילמדו תורה את ילדיהם, וכך שמר קצת ה"מלמד" על ה"אידישקייט" בבית,

(זו, אגב, הייתה אחת מהנהגותיו של מורנו הבעש"ט הקדוש קודם התגלותו, שיחד עם חבריו הצדיקים הנסתרים היה סובב בכפרים הנידחים כשהם משמשים "מלמדים" לילדי הכפריים, כדי להיטיב את מצב התורה והחינוך של היהודים הפשוטים).

– אבל החלק הגדול של אותם יהודים גדל כ"עמי-הארצות" מוחלטים, כמעט ללא שום ידיעה מינימלית ביהדות. רבים מהם לא ידעו גם קרוא וכתוב, ולא יכלו אפילו לקרוא בסידור.

ועם זאת, כאמור, הם הגיעו בימים הנוראים לבית-הכנסת שבעיר הגדולה, כדי לשהות לפחות בין אחיהם היהודים בימים אלו ולשמוע אל הרינה ואל התפילה.

רבי לוי יצחק, שכידוע היה "סניגורם של ישראל", לא ויתר על שום הזדמנות, גם בימים רגילים, ללמד זכות על בניו יחידיו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. אם בימים רגילים כך, מכל-שכן בימים הנוראים, בהם כל-כך מצפים ומחכים מלמעלה לכך שיהודי ילמד זכות על חברו – כמסופר פעמים רבות במיוחד בשיחות כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ נ"ע.

עשה כאן הפסקה קצרה בסיפור וזכיר בדרך אגב עניין שלמעשה אינו דבר של "אגב", שכן הוא עניין עיקרי ביותר וביותר, אלא שלתוך הסיפור שלפנינו הוא נכנס בדרך אגב:

הצורך ללמד זכות על יהודים בכלל אינו רק זכות וחובה, אלא גם כדאי ומשתלם, וגם בפשטות:

מפורסמת תורת הבעש"ט אודות דבר המשנה "אתה עתיד ליתן דין וחשבון", שלכאורה, מדוע הסדר הוא "דין" ואחר כך "חשבון", והלא קודם כל עושים

חשבון ורק לאחר-מכן בא הדין. אלא, מפרש הבעש"ט, בית-דין של מעלה אין בכוחו לפסוק דין על יהודי, שכן כל יהודי הוא בנו יחידו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, עד שגם המלאכים העליונים ביותר ואפילו הגלויים האלוקיים הנעלים ביותר, הינם למטה ממנו.

לכן, כשרוצים לפסוק דין על יהודי, אין ברירה כביכול אלא לתת לו עצמו לפסוק את הדין, אלא שהוא אינו יודע כי מדובר על עצמו ונדמה לו שמדובר אודות מישהו אחר. רק לאחר שהוא פוסק את הדין עושים עמו חשבון שהרי בעצם הוא הוא הנדון עליו פסק בעצמו את דינו. וכמסופר בתנ"ך על המשל שאמר נתן הנביא לדוד המלך על כבשת הרש שנחמסה על-ידי העשיר, שלאחר שפסק את דינו אמר לו הנביא "אתה האיש!".

נמצא שכאשר יהודי ילמד תמיד זכות על הזולת, הרי בסופו של דבר יפסקו בכך גם את הדין והזכות עליו עצמו.

חזור לסיפור בו פתחנו, על רבי לוי יצחק, שהיה נוהג לנצל את רצון זו של ערב היום הקדוש לפני "כל נדרי" להתחטא לפני השם יתברך ולהתפאר לפניו באותם יהודים פשוטים.

"ראה נא, רבנו של עולם", היה הצדיק קורא ברגש, "אותם יהודים פשוטים, הם לא למדו ואינם יודעים מאומה, ואפילו לקרוא בסידור אינם יכולים – ובכל זאת עוזבים הם את כל עיסוקיהם ובאים לבית הכנסת להתפלל בין אחיהם היהודים!".

וכך היה מנהגו של רבי לוי יצחק: כאשר היה נכנס לבית-הכנסת לבוש בקיטל ועטוף בטלית, היה "תופס" את היהודי הראשון מאותם בני הכפרים שנקרה בדרכו, אוהז בידו ומוליך אותו עמו לכיוון ה"מזרח", פותח את דלתות ארון-הקודש, וכשהוא מורה על היהודי הפשוט שהביא עמו היה מתחטא לפני המקום: "ראה נא, רבנו של עולם, איזה בני יקרים ותמימים יש לך. הנה לך יהודי פשוט, שלא באשמתו לא למד ואינו יודע מאומה, אפילו לקרוא בסידור אין הוא

יכול, ובכל זאת עזב את כל עיסוקיו ובא לבית-הכנסת, להיות בין אחיו היהודים ולשמוע אל הרינה ואל התפילה גם אם אינו יודע להתפלל בעצמו!".

כשהיו המתנגדים רואים זאת היו חורקים שיניים על ההנהגות המשוונות והמוזרות שהביא לעירם הרב, הנהגות שהם מבית-מדרשה של ה"כת", אבל לא יכלו לעשות מאומה.

שנה אחת קמו בהם עשירים תקיפים שזממו "ללמד את הצדיק לקח" ולשים ללעג ולקלס את מנהגו המוזר והמשונה הזה.

מה עשו? לקחו גוי אותו השקו לשכרה כדי שישתף פעולה, הליבשו אותו בגדי יהודים כך שהיה דומה בחיצוניותו לאותם יהודים פשוטים, והעמידוהו בערב יום-הכיפורים בבית-הכנסת, כשהם דואגים ומבטיחים מראש שהוא יהיה הראשון שיקרה על דרכו של רבי לוי יצחק. הם שיערו כי הצדיק בוודאי לא יבחין בטעות, "יתפוס" את הגוי ויביא אותו אל ה"מזרח", יפתח את דלתות ארון-הקודש, וידבר לפני הקב"ה על גודל מעלתו וזכותו של אותו "יהודי פשוט" שאינו אלא גוי גמור. כשתתברר לאחר מכן הטעות, כך קיוו, יהיה כבר מאוחר מדי, שכן אז כבר יהיו הצדיק ואורחותיו המשוונות ללעג ולקלס בעיני כל.

וכפי שזממו הללו, כך אמנם היה: הצדיק נכנס לבית-הכנסת כשכולו אפוף אש קודש והתלהבות. בדרכו "תפס" את אותו גוי שיכור, שהיה הראשון שנקרה בדרכו, אחז בידו והוליך אותו עמו לכיוון ה"מזרח"...

המתנגדים, שצפו במתרחש מרחוק ותיכנונו מראש את כל ה"אירוע", הסתירו בקושי את צחוקם ובלבם

שנה אחת קמו בין המתנגדים אנשים שזממו "ללמד את הרב לקח" ולשימו ללעג ולקלס. כשתתברר ברבים טעותו, כך קיוו, יהיה כבר מאוחר מדי, שכן אז כבר יהיו הצדיק ואורחותיו המשוונות ללעג ולקלס בעיני כל. כפי שזממו הללו, כך אמנם היה, והמתנגדים שצפו במתרחש מרחוק ותיכנונו מראש את כל ה"אירוע", הסתירו בקושי את צחוקם ובלבם שמחו ועלזו. אבל שמחתם לא ארכה...

וכדומה.

לכן נאמר כי "מצוות היום בשופר", שכן נוהגים בשעה שמכתירים את המלך, כמסופר בתנ"ך, וכמבואר בארוכה בתורת החסידות.

(ויש אומרים – ראה 'קיצור שולחן ערוך' הלכות ראש-השנה – שזהו גם הטעם למנהג "תשליך", לפי שהיו מושחים את המלך אצל המעיין כדי שתימשך מלכותו).

לאחר "המשכת המלכות" בנקודה הראשונה, מגיע "בניין המלכות", על ידי שממלאים אותה וממשיכים בה מכל עשר הספירות, עד שהיא מגיעה לידי מילואה ושלימותה ב"יעילה" של יום-הכיפורים. אז, בסיום וחותם "בניין המלכות", "מגיעים" אל עצמותו יתברך ממש, שם "נמצאים" רק "ישראל ומלכא בלחודוהי" (וכפי הפירוש הידוע במילה "יעילה", שנועלים את כל הדלתות והשערים ולא נשאר שם אלא אך ורק מלך מלכי המלכים ועמו ישראל) ואז אכן פועלים בשלימות את "בניין המלכות" לשנה החדשה.

ומכיוון שהתגלות מלכותו של הקב"ה היא על ידי מלכותו של המלך המשיח בגאולה האמיתית והשלימה, כמפורש בכל תפילות ראש השנה, שאז דווקא יקויים בשלימות כל האמור בתפילות אלו – "ותמלוך אתה הוא ה' לבדך על כל מעשיך בהר ציון משכן כבודך ובירושלים עיר קדשך", "ויידע כל פעול כי אתה פעלתו" וכו',

לפיכך מודגשת במיוחד ביום זה ובימים אלו הפניה אל המלך המשיח עצמו, הבקשה והתחנונים אליו שיקבל עליו את המלוכה, ימלוך על עמו ועל העולם כולו ובכך יגלה בעולם את מלכות ה'.

ומאחר שההתקשרות אל הקב"ה היא דווקא על ידי ההתקשרות אל הרבי, שהוא היממוצע המחבר", "אנכי עומד בין ה' וביניכם להגיד לכם את דבר ה'", הרי שכשם שעל ידי הציות לפרטי ההוראות וכו' של הרבי מתקשרים ומגיעים לקבלת וקיום גזרותיו של הקב"ה, כך גם על ידי הביטול, ההתקשרות וההתמסרות ו"בניין המלכות" של המלך המשיח עצמו "מגיעים" ומתקשרים עם הקב"ה בכבודו ובעצמו, "קבלו מלכותי" שלפני ולמעלה מ"אגזור עליכם גזירות".

ו גם הסיבה – והוזכרה במדור זה יותר מפעם אחת – למנהג חב"ד לקרוא ולהכריז שלש פעמים "יחי אדוננו" במיוחד לפני תקיעת שופר (התחלת "בניין המלכות") וגם בסיום וחותם יום הכיפורים (שאו שלמות "בניין המלכות"), כפי שנהגו ונוהגים בבית-חיינו, בית משיח, 770, לפני כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, החל משנת תשנ"ד, כאשר ראינהו גם בעיני בשר.

וכפי שנכתב גם בשבועות שעברו, בימים אלו

במיוחד, הימים הנוראים, הימים שקשורים כל כך עם "קבלו מלכותי" שלמעלה מ"קבלו גזרותי", וכן בימי השמחה שלאחריהם, כאשר העניינים שהיו "בכסה" בראש השנה וביום הכיפורים, באים בגלוי ובכל ה"שטורעם" "ליום חגיגו", בחג הסוכות ושמחת-תורה – זהו הזמן במיוחד להתרומם גם מכל העניינים הפרטיים, גם מביצוע ההוראות והמצוות החיוניות והמוכרחות הפרטיות, ולהגיע ("אגריין" בלשון אידיש) אל המלך עצמו, לנסוע לרבי, להיות אצל הרבי ועם הרבי, ולדאוג שכמה שיותר יהודים יגיעו אל הרבי.

ושוב, כולם נוסעים וכולם מגיעים – מי שיש באפשרותו חייב ומוכרח לנסוע קודם כל בגשמיות כפשוטו, בלי פשטילאך ובלי תירוצים. ולדעת ולהכיר שלא נוסעים כדי להתרפק על העבר בלבד ח"ו ("אמאלי" אותיות "עמלק") אלא אכן נוסעים לרבי בפשטות, וכשנמצאים בבית משיח אכן מקפידים (ולא רק "משתדלים") להתפלל במניין של הרבי, להשתתף בהתוועדות עם הרבי וכו' וכו'. דווקא בפשטות, ללא שום הסברים וביאורים.

וכפתגמו המפורסם של המשפיע הרה"ח וכו' ר' מענדל פטרפס, כששאלוהו מה יהיה עם הישיבה בכפר חב"ד אם כולם ייסעו לרבי – ענה מיניה וביה: כאשר בכפר חב"ד ירגישו כולם שחייבים לנסוע לרבי, אזי ירגישו בבני ברק שחייבים לבוא לכפר חב"ד...

וכבר כתבנו בשבועות הקודמים שגם מי שמאיזו סיבה שתהיה אינו יכול לנסוע בגשמיות כפשוטו – וידועות ההוראות שבאם בגלל זה ייפגע מילוי שליחותו ותפקידו בעירו ובמקומו, חייב הוא להישאר שם – חייב להשתדל שבעתיים שבכל זאת הוא "יגיע" אל הרבי, גם כאשר אינו יכול לנסוע בגשמיות. מכיוון שהעובדה שאינו נוסע אינה באשמתו, הרי וודאי ניתנו לו כל הכוחות להיות אצל הרבי ועם הרבי גם כאשר בגשמיות חייב הוא להיות במקום אחר.

שהרי, תכלית הכל היא, לא רק, כפי שנצטוונו, לקשר יהודים אל קיום ההוראות העצות, הנבואות וכו', אלא להביא את העולם כולו ל"קבלו מלכותי" שלפני ולמעלה מ"קבלו גזרותי", וכפי שזה מתבטא בקריאה וההכרזה שכל תוכנה הוא קבלת מלכותו של המלך המשיח, שעל ידו מתגלית מלכות ה' בעולם כולו, והיא מהווה קודם כל התגלות עצם מציאותו של משיח, ואחרי זה ועל ידי זה באה התגלותו בגלוי לעין כל: "יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד"!

את הרבי אי-אפשר לרמות. הרבי מכיר כל אחד ויודע מה קורה בכל רגע ממש עם כל אחד ואחת, ובאופן היותר אישי ופרטי. הרבי ניצב על כל אחד מאיתנו, מתבונן בו ובהנהגתו באהבה רבה ובוחן כליות ולב אם אכן הוא ממלא את המוטל עליו, ובימים אלו במיוחד – אם הוא שם לב מה תוכנם ועניינם ועד כמה הדברים מתאימים לזמננו, והם דורשים ותובעים מאיתנו לעשות ולפעול ב"בניין המלכות" של הקב"ה ושל המלך המשיח

שמחו ועלו על שמזימתם השפלה צלחה בידם והצליחו להוליך שולל את הצדיק.

אבל שמחתם לא ארכה...

רבי לוי יצחק הגיע אל ארון-הקודש, פתח את דלתותיו והתחיל להתחטא לפני המקום כדרכו, אלא שהפעם בנוסח שונה:

"רבנו של עולם, ראה נא ראה מה בין הגוי הזה שהבאתי עמי לכאן, שאינו יודע ואינו מחפש שום תכלית לחייו מלבד לשתות לשכרה, לבין עמך בית ישראל, שגם הפשוטים שבהם, ואפילו אותם שאינם יודעים אפילו להתפלל, עוזבים הם את הכל ובאים לכאן, להיות בימים הנוראים בבית-הכנסת בין אחיהם היהודים, לשמוע אל הרינה ואל התפילה, למרות שלא באשמתם לא למדו מעולם כיצד מתפללים".

פני הזוממים חפו. הם חשבו להפיל את הצדיק בפח יקוש, והנה התבררה עוד יותר צדקתו וקדושתו. התברר שגם אם לרגע נדמה כי הצדיק נופל קרבן למזימותיהם השפלות, הרי מיד רואים כי "לא יאונה לצדיק כל אוון" ושאותו אי-אפשר להוליך שולל. הצדיק הוא "בעל הבית" על כל מה שקורה עמו, ומי שהקדיח את ה"דייסה" – ייאלץ לאכול אותה בעצמו.

מכיוון שהתגלות מלכותו של הקב"ה היא על ידי מלכותו של המלך המשיח בגאולה האמיתית והשלימה, כמפורש בכל תפילות ראש השנה, לפיכך מודגשת במיוחד ביום זה ובימים אלו הפניה אל המלך המשיח עצמו, הבקשה והתחנונים אליו שיקבל עליו את המלוכה, ימלוך על עמו ועל העולם כולו ובכך יגלה בעולם את מלכותו של הקב"ה

שנו פתגם מפורסם אותו הרבי שליט"א מביא כמה פעמים בשם הרבי מהר"ש: את מי חושב אתה לרמות – את הקב"ה הרי אי-אפשר לרמות. את הזולת הרי גם כן אי-אפשר לרמות לאורך זמן, כי סוף סוף "יתפסו" אותך ויגלו מי אתה באמת. אלא את מי רצונך לרמות, את עצמך בלבד – איזו חכמה היא זו לרמות טיפשו!...

גם את הרבי אי-אפשר לרמות. וכידוע הסיפור מהרבי מהורש"ב נ"ע, שהורה פעם לשוחט מסויים שיפסיק לשחוט, משום שאין הוא ירא-שמים כראוי, כפי הנדרש משוחט. בא הלה בטענה ובקובלנה שחושדים אותו במה שאין בו, כשהוא מנסה להביא הוכחות וראיות שכולו טהור ונקי וצדיק. אמר לו הרבי נ"ע: הפסוק אומר "האדם יראה לעיניים, וה' יראה ללבב". אנו (הרביים, האדמורי"ם) שייכים לחצי השני של פסוק זה, ולכן לא יועילו כל ההוכחות והראיות... (כמובן שכאשר שמע הלה תשובה זו, לא המשיך להתווכח ומיד קיבל על עצמו להפסיק להיות שוחט).

הרבי מכיר כל אחד ויודע מה קורה בכל רגע ממש עם כל אחד ואחת, ובאופן היותר אישי ופרטי. הרבי ניצב על כל אחד מאיתנו, מתבונן בו ובהנהגתו באהבה רבה ובוחן כליות ולב אם אכן הוא ממלא את המוטל עליו, ובימים אלו במיוחד – אם הוא שם לב מה

תוכנם ועניינם ועד כמה הדברים מתאימים לזמננו, והם דורשים ותובעים מאיתנו לעשות ולפעול ב"בניין המלכות" של הקב"ה ושל המלך המשיח:

בקבלה ובחסידות מבואר בארוכה הטעם לכך שישנם עשרה ימים בין ראש-השנה ליום-הכיפורים (והם בכלל) – כדי "לבנות" את ספירת המלכות, שתהיה כלולה מכל עשר הספירות.

ספירת המלכות מצד עצמה היא "לא מציאות", ולמרות שהיא נטועה ומושרשת בעצם עצמותו של המלך, הרי היא נמצאת שם בתכלית ההעלם במקורה. עד כדי כך, שמי שבאמת ראוי ומתאים וצריך להיות מלך (לא מי שרודף כבוד ושררה, ואין לו שום מושג במהותו האמיתית של מלך) אינו מרגיש שום צורך ושום רצון ושום עניין להתעסק עם העם ולמלוך עליהם, והדבר מושלל אצלו בתכלית.

– וכפי שראינו אצל הרבי שליט"א בתקופה שלפני קבלת הנשיאות הרשמית, מיו"ד שבת תשי"ז עד י"א שבת תשי"א, עד כמה שלל זאת בתכלית. ובוודאי שח"ו לומר שלא היה זה אלא לפנים, אלא שבאמת הרגיש כן מצד עצמו שהדבר מושלל ומופרך בתכלית, כי הוא למעלה מעלה מזה לגמרי –

ורק על ידי בקשת העם ותחנוניהם, מקרב ולב עמוק ובקבלת מלכותו עליהם בשמחה גדולה ובביטול עצום, פועלים אצלו את הרצון למלוכה.

אבל אפילו לאחר שכבר נאצלה ספירת המלכות ממקורה, אחרי שהמלך כבר הסכים עקרונית בתוך עצמו להיות מלך על העם, הרי בתחילה היא "נאצלה בבחינת נקודה": היא הייתה רק "נקודה" פשוטה, ללא שום התפשטות והתגלות. כעת יש צורך "לבנות" את המלכות, על ידי שייכנסו בתוכה גם ההבנה והרגש וכו' במלוכה, עד שהמלך אכן יגלה את מלכותו על עמו ויהיה מלך בפועל.

כך גם בנמשל, בקשר למלכותו של מלך מלכי המלכים הקב"ה על עמו ישראל ועל העולם כולו:

מצד עצמו אין לו שום רצון ושום עניין במלוכה זו, שהרי הוא למעלה מעלה מזה לגמרי. אין לו צורך בברואים וביצורים כדי להיות מלך – שהרי הוא "אדון עולם אשר מלך" גם "בטרם כל יצור נברא".

רק בפעם הראשונה, כשלא היה שייך מי שיעורר את הרצון, היה הדבר באתערותא דלעילא, מצד "כי חפץ חסד הוא" (וגם זה, רק כדי שאחר-כך יבואו התחתונים ויפעלו זאת). אבל הכוונה והתכלית היא שזה יבוא מן התחתונים עצמם, שהם יעוררו והם יפעלו את "המשכת המלכות" משרשה ומקורה, כפי שהיא מושרשת בעצמותו יתברך.

הנקודה הראשונה של "המשכת המלכות", מהיותה נעלמת ומושרשת בעצמותו יתברך, היא בראש-השנה, באמצעות התפילה והבקשה המרכזית בתפילות ראש-השנה אל אבינו שבשמים: "מלוך על העולם כולו בכבודך", "ותמלוך אתה הוא ה' לבדך על כל מעשיך"